

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

GRUNOPOST

Verenigingsblad van de
***Philatelisten Vereniging
Groningen***

Emmastraat 5, 9722 EW Groningen

53e jaargang - nr 1 – jan/feb. 2018

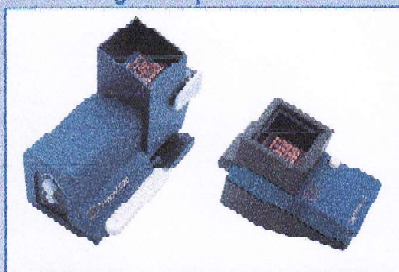
SAFE SAFE DUAL Nodorland

Nederland compleet teksten 2108 t/m 21104 - 1852-heden (excl. AM, WV, ZD & UB) in 4 blauwe "Vekama" 14-rings banden met GOUDEN WAPENOPDRUK

Bestelnr. 21001040 met 4 bijpassende cassettes 784

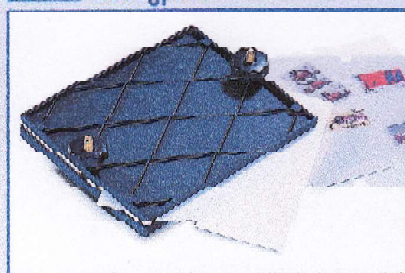
SAFE Signoscope

De optisch-elektrische watermerkzoeker testapparaat
Signoscope 11
 Transformator
 Stofkap
Signoscope 12
 Transformator
 Batterijen (per stuk)

Bestelnr. 9886
 Bestelnr. 9887
 Bestelnr. 9881
 Bestelnr. 9875
 Bestelnr. 9876
 Bestelnr. 9878

SAFE Droogpers

Vervaardigd met versterkt glasvezel. Inclusief 20 droogbladen en 6 foliebladen.

Droogpers
 Droogbladen (20st.)
 Foliebladen (20st.)

Bestelnr. 1040
 Bestelnr. 1042
 Bestelnr. 1044

SAFE PERFOtronic

De **PERFOtronic** laat de juiste tandingewaarde zien
PERFOtronic
 Inclusief bijbehorende ingebouwde adapter

Bestelnr. 9850

N.B.: Prijslijst op aanvraag.

Heeft één van deze artikelen uw interesse gewekt?

Deze zijn bij ons in de winkel te bezichtigen.

Emmastraat 5 · 9722 EW Groningen

SAFE Importeur:

SAFE Nederland / Van Maastricht Coins & Stamps Rotterdam

Duterdorlvut 02-04 - 3011 HJ Rotterdam

Tel · 010 - 414 30 77 e-mail · m maastrigt@wvs.nl

www.safe-nederland.nl

GRUNOPOST

Verenigingsblad van de Philatelisten Vereniging Groningen

Opgericht 16 september 1915

Redactie : J.P.A.Tolsma, G.D. v. d. Molen, D.R. v.d. Heide

Opmaak: G.D. v. d. Molen

VERSCHIJNT VIJF MAAL PER JAAR

CENTRUM PHILATELISTEN VERENIGING GRONINGEN

Emmastraat 5, 9722 EW Groningen

Tel. 050 - 525 96 10

Geopend elke woensdag van 10.00 - 16.00 uur

en op zaterdag van 10.00 -12.30 uur

Website: www.philatelist.nl

ISSN: 2211-0925

Contributie: Phil. Ver. Groningen, afd. contributie,
rekening nr.: **NL98INGB0004491102**

Ledenadministratie: E.W. Flentge, Oude Hoflaan 11,
9751 BK Haren, tel. 050 - 534 91 31

53^e jaargang - nr 1 - oplage 390 – januari/februari 2018

Inhoudsopgave:

- blz. 4: Agenda ledenavond op 22 januari 2018
- blz. 4: Data van de ledenavonden en veilingen in 2018
- blz. 5: Agenda ledenavond op 26 februari 2018
- blz. 5: Mededeling van het bestuur
- blz. 5: Veiling 24 februari
- blz. 6: Van de voorzitter
- blz. 7: Feestelijke ledenavond op 27 november 2017
- blz. 9: Verschijning van de Grunopost
- blz.10: Dorpat, een plaats in bezet gebied
- blz.13: 950 Jaar Wartburg
- blz.20: Adviescommissie voor liquidatie van postzegelbezit
- blz.21: Advertentie POST NL
- blz.22: Advertentie Rietdijk
- blz.23: Schleswig, één van de gebieden van het Duitse Rijk
- blz.28: Activiteiten in de Regio
- blz.29: De klucht van de koe

De ledenavond van januari zal gehouden worden op MAANDAG 22 JANUARI a.s. in het gebouw van de BSV Selwerd, Elzenlaan 72, in de wijk Selwerd te Groningen. De vergadering begint om 20.00 uur.

Van 19.00 tot 20.00 uur is er gelegenheid om te ruilen.

Voorafgaande aan de vergadering kunt u ook de kavels van de kleine veiling inzien.

AGENDA

1. Opening
2. Notulen van de ledenavond van 27 november 2017
3. Ingekomen stukken
4. Mededelingen
5. Aanmelding nieuwe leden
6. Filatelistische nieuwtjes
7. Kleine veiling
8. Pauze
9. Lezing: Sand, hebben ze het waargemaakt?
10. Rondvraag
11. Verloting
12. Sluiting

Data van de ledenavonden en veilingen in 2018

De ledenavonden van de vereniging in 2018 zijn vastgesteld op:

22 januari, 26 februari, 26 maart, 23 april, 28 mei, 24 september, 22 oktober, 26 november en 17 december.

Deze avonden zijn vastgelegd bij de BSV Selwerd zodat we niet weer voor de verrassing komen te staan dat de zaal bezet is.

Op zaterdag 24 februari wordt een veiling gehouden waar ongeveer 30 dozen onder de hamer zullen komen. Op de zaterdagen 28 april en 29 september zal een veiling worden gehouden bestaande uit albums, stockboeken en dozen. Op zaterdag 22 december wordt een veiling gehouden met alleen losse nummers.

De veilingen worden alle gehouden in het centrum, Emmastraat 5 te Groningen

Het bestuur

De ledenavond van februari zal gehouden worden op MAANDAG 26 FEBRUARI a.s. in het gebouw van de BSV Selwerd, Elzenlaan 72, in de wijk Selwerd te Groningen.

Vanaf 19.00 uur is er gelegenheid om te ruilen.

Voorafgaande aan de vergadering kunt u ook de kavels van de kleine veiling inzien.

AGENDA

1. Opening
2. Notulen van de ledenavond van 22 januari 2018
3. Ingekomen stukken
4. Mededelingen
5. Filatelistische nieuwtjes
6. Aanmelding nieuwe leden
7. Kleine veiling
8. Pauze
9. Lezing: Hans van Ditshuizen: windturbines (onder voorbehoud).
10. Verloting
11. Rondvraag
12. Sluiting

Mededeling van het bestuur

Op de laatst gehouden bestuursvergadering van maandag 20 november jl. heeft Jaap Kramer te kennen gegeven zijn functie als voorzitter op de algemene ledenvergadering van 26 maart 2018 te willen neerleggen.

In artikel 8 van de statuten staat vermeld dat de voorzitter in functie wordt gekozen. Een voordracht vanuit de leden dient door ten minste 10 leden en uiterlijk 10 dagen vóór de algemene ledenvergadering schriftelijk bij het bestuur te worden ingeleverd.

Veiling 24 februari

De dozen voor de veiling van 24 februari kunt u inzien op woensdag 21 februari tussen 10.00 en 15.00 uur en op zaterdag 24 februari tussen 10.00 en 13.15 uur.

Van de voorzitter

Allereerst wens ik u allen, mede namens mijn medebestuurleden, een heel voorspoedig en gezond 2018, en niet te vergeten een bijzonder goed filatelisch jaar.

Natuurlijk gaat er niets boven een goede gezondheid, maar als het dan iets minder gaat, wat is het dan mooi als je een hobby hebt zoals het verzamelen van postzegels. Je hoeft er de deur niet voor uit. Gewoon even een telefoontje naar de afdeling Service en alles kan worden geregeld.

Ook het verzamelen kent vele mogelijkheden. Het verzamelen van postfrisse zegels, of gebruikt of op brief, maar ook een landen- of thematische verzameling biedt vele mogelijkheden. Ook op het gebied van de perfinen en de plaatfouten is er oneindig veel materiaal te vinden.

Als u ergens een studie van wilt maken dan heeft de vereniging een prachtige bibliotheek in ons Centrum aan de Emmastraat.

Hoe de ledenavond van 27 november is verlopen leest u elders in deze Grunopost.

Nu kijken we vooruit. Wat heeft 2018 voor ons in petto? De data van de bestuursvergaderingen, de ledenavonden en de veilingen, ze zijn allemaal al vastgelegd. Ook de ledenavond van december 2018 is inmiddels besproken en zal plaatsvinden op 17 december.

Tot slot hoop ik velen van u (eens) in ons centrum te mogen begroeten. Als u de sfeer en de gezelligheid heeft ervaren, zie ik u een volgende keer zeker terug. Het is er net een sociëteit waar gezelligheid de boventoon voert.

Het ga u allen goed.

Jaap Kramer

Feestelijke ledenavond op 27 november 2017

Voorzitter Kramer is verheugd dat hij op deze feestelijke ledenavond een volle zaal welkom mag heten, met name de leden die al 60, 50, 40 en 25 jaar lid zijn en die daarvoor vanavond in het zonnetje gezet zullen worden. Het was toch wel heel bijzonder dat van de 3 leden die al 60 jaar de vereniging trouw zijn er 2 op deze feestelijke avond aanwezig zijn, te weten de heren Meisner en Renken. Van de 4 leden die al 50 jaar lid zijn was alleen de heer Snip aanwezig. Groter was het aantal aanwezige jubilarissen die al 40 jaar lid zijn. De heren Busker, Groeneveld, Hendriks, Telkamp, Tervoort, Tolsma, Verberne en mevrouw Van Vliet. Van de jubilarissen die al 25 jaar lid zijn waren de heren Bakker, De Hoog en Tiessinga aanwezig.

De aanwezige jubilarissen

De overige jubilarissen waren, al dan niet met kennisgeving, afwezig. Hierna worden de jubilarissen door Jaap Kramer met een passend woord bedankt voor hun uithoudingsvermogen om trouw te blijven aan de vereniging. Hij heeft voor ieder een attentie.

De kerstverloting is traditiegetrouw weer in trek. In tegenstelling tot voorgaande jaren werden deze keer niet alle 1250 loten verkocht. De gelukkige winnaars van de hoofdprijzen zijn deze keer: de heer H. Baptist, (1e prijs), mevrouw Telkamp (2e prijs) en de heer R. Rijks (3e prijs). In een geanimeerde sfeer kunnen ook veel andere leden aan de tafel prijzen afhalen die op een door hen gekocht lot zijn gevallen.

De eerste prijs is gewonnen door H. Baptist

Mevrouw Telkamp ontvangt de tweede prijs

De heer R. Rijks, winnaar van de derde prijs

Voor de rondvraag is geen belangstelling zodat voorzitter Jaap Kramer de vergadering kan afsluiten met iedereen prettige feestdagen, een goede jaarwisseling en een gezond 2018 toe te wensen.

Verschijsing van de Grunopost

De planning is dat de Grunopost in 2018 zal verschijnen in de maanden januari, maart, mei, september en november.

Indien u leuke onderwerpen hebt die ook goed filatelistisch kunnen worden onderbouwd, deze graag tijdig inleveren. U kunt de artikelen ook compleet aanleveren of de redactie voorzien van onderwerpen waar een artikel aan kan worden gewijd.

Op de eerste woensdag van de betreffende maand wordt de Grunopost naar de drukker gebracht.

De redactie

Dorpat, een plaats in bezet gebied

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd door Duitsland onder andere ook de Baltische Staten bezet. De diverse bezettingen hadden tot gevolg dat in deze gebieden postkantoren werden geïnstalleerd of op een andere manier postzegels werden uitgegeven die met name door de Duitse bezetters konden worden gebruikt. Soms werden nieuwe zegels ontworpen maar ook vaak kwam het voor dat zegels, die in de bezette gebieden werden gebruikt, werden voorzien van een opdruk en daardoor konden worden gebruikt voor frankering. Zo ook voor Dorpat. Eind 2017 lukte het ondergetekende de enige twee zegels die voor Dorpat in gebruik zijn genomen in bezit te krijgen.

Na de Eerste Wereldoorlog is de naam van de stad Dorpat veranderd. Zij heet thans Tartu.

De enige twee postzegels van Rusland die werden overgedrukt om in Dorpat te kunnen worden gebruikt

Oude ansichtkaart van de haven van Dorpat

Tartu is de tweede stad van Estland en de hoofdstad van de provincie Tartumaa. Het is gelegen in het zuidoosten van Estland aan de rivier de Emajõgi. Sinds het jaar 1632 heeft de stad een universiteit, vroeger ook wel Academie genoemd. Een aantal van de hoger opgeleide Esten heeft een opleiding genoten aan deze universiteit.

De geschiedenis van Tartu gaat ver terug. De oudste resten van bewoning op de plek van het huidige Tartu dateren uit de 5e eeuw. Aan het eind van de 6e eeuw werd door de inwoners een houten vesting gebouwd aan de oostkant van de heuvel Toome. In de geschiedenisboeken wordt deze plaats het eerst genoemd in het jaar 1031 toen de vorst van Kiev, Jaroslav de Wijze, deze plaats veroverde en er de stad Joerjev stichtte, genoemd naar zijn doopnaam.

Dorpat omstreeks 1553

In de jaren 80 van de 13e eeuw werd Dorpat lid van het verbond van Hanze-steden. Hierdoor ontstond een bloeiende handelsperiode.

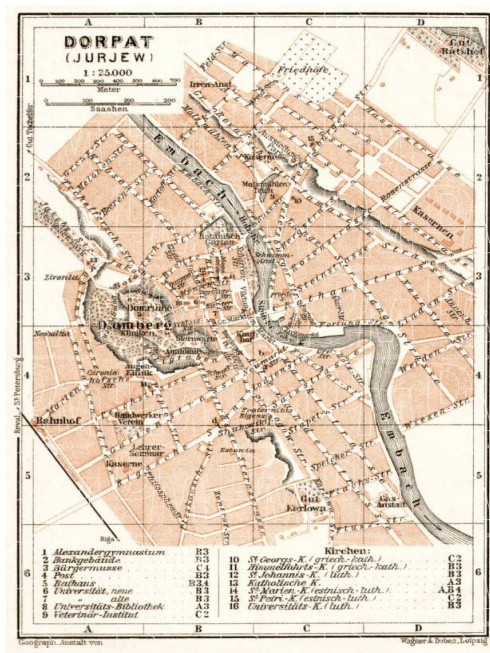
In 1632 kreeg de stad van de Zweedse koning Gustaaf II Adolf een academie, waar overwegend in het Latijn en het Duits werd gedoceerd omdat de studenten voornamelijk afkomstig waren uit de stedelijke burgerij en de adel in Estland en Lijfland, en deze bovenlaag was Duits van taal en cultuur.

De academie was de start voor de latere universiteit. In Dorpat vond in 1869 het eerste Estse songfestival plaats en in 1870 werd het eerste nationale theater, de Vanemuine, opgericht. Twee jaar later, in 1872, werd de Gemeenschap van Estse Schrijvers in Dorpat opgericht. In deze jaren was er ook een opleving op wetenschappelijk gebied.

In 1918 werd de stad formeel hernoemd tot de Estische naam Tartu.

Dorpat omstreeks 1796

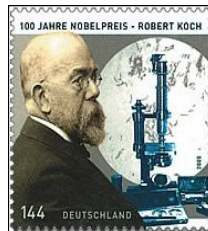

Plattegrond van Dorpat in 1914

Hoewel hij niet is geboren in Dorpat mag hier ook worden genoemd de Duitse medicus en onderzoeker Heinrich Hermann Robert Koch. Hij is beter bekend geworden onder de naam Robert Koch. Hij werd in december 1843 in Clausthal geboren. Koch groeide op in een gezin met dertien kinderen in de Harz.

R. Koch

Robert Koch

Robert Koch werkte na zijn studie medicijnen in Göttingen in een ziekenhuis. Zijn eerste belangrijke wetenschappelijke werk verrichtte hij op het gebied van de ziekte miltvuur. Hij deed verschillende bacteriologische onderzoeken op dit gebied en slaagde daarin door bacteriën te kleuren en te fotograferen. Later stelde Robert Koch criteria op om het oorzakelijke verband vast te stellen tussen ziekteverwekker en ziekte. Deze criteria kregen de naam Postulaten van Koch. Hij promoveerde aan de universiteit van Dorpat. In 1905 ontving Robert Koch de Nobelprijs voor de Geneeskunde voor zijn onderzoeken en ontdekkingen betreffende tuberculose. Robert Koch overleed in mei 1910 in Baden-Baden.

Gerrit van der Molen

950 Jaar Wartburg

De Europa-zegel van Duitsland van 2017 was gewijd aan de Wartburg bij Eisenach, een kasteel dat al 950 jaar bestaat en omgeven is door talrijke historische en fantastische verhalen. Ook in de filatelie komen we de Wartburg geregeld tegen. Reden genoeg om eens wat dieper in dit onderwerp te duiken.

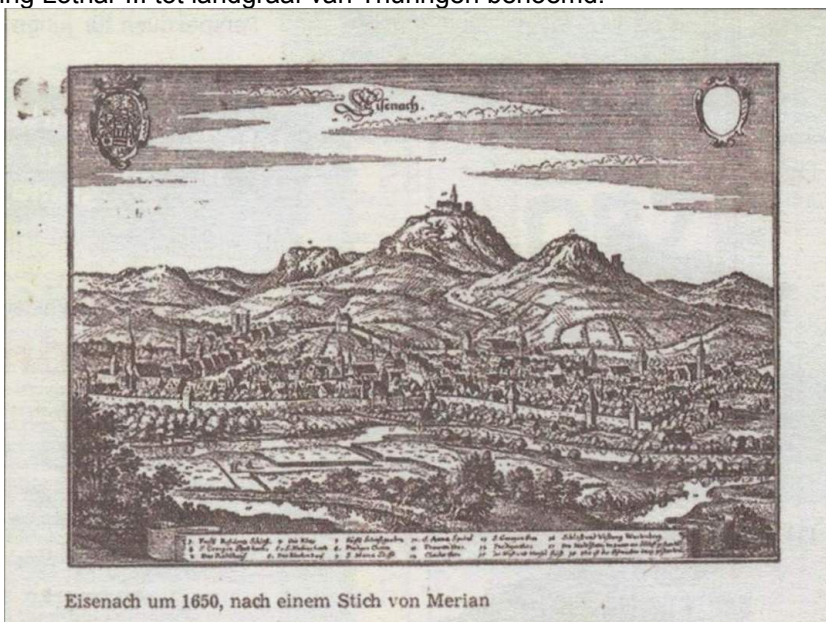
De Wartburg

De Europa-zegel met daarop afgebeeld de Wartburg

Het schijnt dat de oorsprong van het slot ligt in een potje landje veroveren door ene graaf Ludwig die in 1067 tijdens een jachtpartij een berg ontdekte die hem heel geschikt leek om er een kasteel op te bouwen. Een belangrijke reden daarvoor was dat er vlakbij een belangrijke weg liep van oost naar west die vanuit een vesting goed te controleren viel. Probleem voor Ludwig was wel dat het gebied behoorde tot het leengoed van het klooster Fulda dat weer in het bezit was van de heren van Frankenstein. Ludwig bedacht een truc: hij liet s' nachts grote hoeveelheden grond van zijn eigen gebied naar de berg brengen en verstrooien. Toen hij dan ook aangeklaagd werd wegens het in bezit nemen van andermans grond, kon hij met behulp van zijn 12 ridders die hem trouw gezworen hadden, bewijzen dat de grond ter plekke zijn eigen grond was. Zo kreeg hij de berg in zijn bezit en liet er een vesting op bouwen die hij de Wartburg noemde. Zijn zoon, eveneens een Ludwig, werd in 1131 door koning Lothar III tot landgraaf van Thüringen benoemd.

De Wartburg in 1650

Het slot werd weldra een centrum van kunst en cultuur waar schrijvers en dichters uit heel Europa graag naar toe kwamen. Er deed zich echter een incident voor bij het huwelijk van graaf Ludwig III met een gravin van Kleve. Tijdens hun huwelijk aan de Rijn werd van de bruid een kostbaar handschrift gestolen, waarschijnlijk door de broer van de bruidegom. Het ging om het handschrift van een onafgemaakte ridderroman, de *Eneïde* van Hendrik van Veldeke, een schrijver uit de omgeving van Maastricht. In de Middeleeuwen zijn boeken extreem kostbaar: ze worden met de hand op perkament geschreven, vaak een werk van jaren en van elk boek bestaat dan ook meestal maar één exemplaar. Van Veldeke beklagt zich daarover terecht: *du wart dat buche Cleve verstolen*. Pas 9 jaar later kwam het werk weer boven water en werd Van Veldeke door de landgraaf Herman I naar Thüringen uitgenodigd om het werk te hervatten. Tussen 1183 en 1189 lukte het de schrijver om de roman af te maken. Een jaar later werd begonnen met de verbouwing van de Wartburg tot een echt representatief paleis.

De dichter Van Veldeke

Walther von der Vogelweide

Van Veldeke was zeker niet de laatste dichter uit de hoofse literatuur die zich op de Wartburg vervoegde. De adel stelde er een eer in zich door middel van literatuur te onderscheiden van het gewone volk. De uitgenodigde dichters en troubadours brachten met hun minneliederen de status van de bewoners van deze paleizen op een hoger niveau. Natuurlijk werd de kasteelheer in de liederen welwillend bezongen en verheerlijkt in ruil voor gastvrijheid en ruimhartige beloning. Vergelijk het maar met de grote sponsors van onze schilders uit de gouden eeuw of van de moderne musea. Aan het begin van de 13e eeuw vonden de beroemdste dichters van die tijd zo hun weg naar de Wartburg. Wolfram von Eschenbach voltooide hier zijn roman *Parzival* en schreef naar een ontwerp van landgraaf Hermann een vertelling in verzen *Willehalm*.

Wolfram von Eschenbach

Ook Walther von der Vogelweide verbleef tot twee maal toe een aantal jaren op de Wartburg en prees de vrijgevigheid van landgraaf Hermann. Hij nam er deel aan de zangwedstrijden die op gezette tijden daar werden georganiseerd. Die spraken zeer tot de verbeelding wat blijkt uit een van zijn teksten die vrij vertaald luidt: “Wie last van zijn oren heeft moet niet naar het hof komen want hij zou het gevaar lopen stokdoof te worden!”

De gebroeders Grimm

In de sprookjesverzameling van de gebroeders Grimm uit de 19e eeuw staat het zo beschreven: “Op de Wartburg bij Eisenach kwamen in 1206 zes deugd-zame en wijze mannen met gezangen tezamen en dichtten er liederen die men hierna “de Wartburg strijd” (der Sangerkrieg) noemde. De namen van de dichters waren: Heinrich Schreiber, Walther von der Vogelweide, Reimar Zweter, Wolfram von Eschenbach, Biterolf en Heinrich von Offerdingen. Ze zongen en streden van zonsopgang tot zonsondergang.” De strijd die een van de dichters bijna het leven kostte moest tenslotte door een deskundige van buiten af worden beslist.

Landgravin Elisabeth

Maar er zijn ook verhalen die de andere kant van dit exclusieve hof leven belichten. De landgravin Elisabeth, de dochter van de Hongaarse koning An-

reas II kwam in 1211 als vierjarig meisje op de Wartburg. Er was in een verdrag vastgelegd dat ze met de erfprins Hermann zou gaan trouwen. Het viel voor het gevoelige jonge meisje niet mee te wennen aan de vreemde omgeving. Toen ze zes was, kreeg ze het bericht dat haar moeder Gertrud vermoord was. Toen ze negen was, stierf haar verloofde. Zijn broer Ludwig nam zijn taak over en trouwde in 1221 met de dan veertienjarige prinses. Ze was heel religieus opgevoed en kwam daardoor al snel in conflict met het leven aan het hof dat ze verafschuwde door de mateloze verspilling die ze er zag. Juist in die tijd toen het land geteisterd werd door ziekten en hongersnood, stemde ze haar leven af op de idealen van Franciscus van Assisi: ze gaf ruimschoots aalmoezen aan de armen, zag af van kostbare pronkerige kleding, stichtte onder de Wartburg een ziekenhuis en bracht het grootste deel van haar tijd door met zorg voor de armen en de zieken. Een vorstelijke figuur met zo'n levenswandel die geld en goed weggeeft leidde al gauw tot legendevorming. De bekendste legende is wel het rozenwonder: Elisabeth is juist van plan een stel broden te brengen naar de armen als ze betrappt wordt door haar boze schoonvader. Die vraagt haar woedend wat ze nu weer van plan is. Elisabeth zegt: "Niets bijzonders, ik was juist rozen aan het plukken voor de tafelversiering." Als haar schoonvader de toegevouwen rok van Elisabeth opentrekt blijkt dat de broden plaats hebben gemaakt voor tientallen rozen.

Maarten Luther onder de schuilnaam Jonker Jörg

Bijna 300 jaar later verschaft de Wartburg onderdak aan een persoon die geschiedenis zou schrijven. Op de avond van de 4^e mei 1521 werd door

soldaten een in hechtenis genomen Augustijner monnik aan de poort afgeleverd. Het ging om Maarten Luther die op de terugweg van de Rijksdag in Worms “ontvoerd” werd voor zijn eigen veiligheid en gevangen werd genomen op de Wartburg. Op 8 mei werd hij veroordeeld als ketter en was daarmee vogelvrij. Door niemand herkend leefde hij hier onder de schuilnaam Jonker Jörg.

Maarten Luther op postzegels, een portret, hij spijkert zijn 95 stellingen op de deur van de slotkapel

Vermomd met een baard en gekleed als ridder ging Luther aan het werk met het schrijven van artikelen ter verdediging van de reformatie en vertaalde hij het Nieuwe Testament uit het Grieks in voor zijn tijdgenoten begrijpelijk Duits. Hoewel Luther maar een jaar op de Wartburg verbleef, bleef deze periode in de herinnering aan hem van groot belang en kreeg ook veel aandacht. Toen in 1967 werd herdacht dat Luther 450 jaar daarvoor zijn stellingen op de kerkdeur van Wittenberg spijkerde, werd niet de slotkerk van Wittenberg gekozen voor een postzegel maar de Wartburg.

Iemand die de Wartburg echt in de belangstelling heeft geplaatst was de schrijver Johann Wolfgang von Goethe, die het slot in 1777 bezocht.

Von Goethe

Het kasteel was toen grotendeels in verval geraakt en had zijn strategische betekenis volstrekt verloren. Maar Goethe was gefascineerd door de romantiek van het bouwwerk en zijn omgeving. Hij woonde er meerdere weken en schreef enthousiaste brieven aan zijn geliefde Charlotte von Stein over het slot. Hij maakt tekeningen waarin hij al lang verdwenen delen van de torens

en kantelen weer zichtbaar maakt en begon al plannen te maken voor een historisch verantwoorde restauratie van de Wartburg.
 In oktober 1817 verzamelden zich professoren en studenten op de Wartburg, teleurgesteld over de steeds maar weerkerende (lokale) oorlogen en spraken daar de wens uit voor vrijheid en voor een Duitse eenheid. Symbolisch werden boeken en andere eigendommen van de gehate overheid verbrand, een verschijnsel dat we later weer terug zullen zien keren.

Studenten strijden voor nationale eenheid

In de romantiek inspireerde de geschiedenis van de Wartburg talloze kunstenaars. Een paar voorbeelden: Novalis' roman "Heinrich von Ofterdingen", Richard Wagners opera "Tanhäuser und der Sängerkrieg auf der Wartburg" en het oratorium van Franz Liszt "Die Legende von der Heiligen Elisabeth".

Richard Wagner

Liszt heeft zich daarbij laten inspireren door de schilderijen over het leven van Elisabeth die de schilder Moritz von Schwind in de Wartburg heeft gemaakt. Hij maakte 7 ronde schilderijen waarvan er vier zijn gebruikt voor de Duitse Nothilfe-serie van 1924

Nothilfe 1924

Tussen 1838 en 1890 werd de restauratie van de Wartburg, waar Goethe zo voor gepleit had, gerealiseerd. Een exacte weergave van hoe de burcht er

oorspronkelijke uitgezien zou hebben, bleek niet mogelijk maar het gebouwencomplex kreeg de vorm zoals wij die nu nog kennen. Tegelijkertijd werd het gebouw voorzien van historische voorwerpen en kunstwerken zoals houtsnijwerk van Tilman Riemenschneider en schilderijen van Lucas Cranach.

De Wartburg na de restauratie

Een historisch gebouw met zo'n uitstraling als de Wartburg viel natuurlijk ook in de smaak van de nationaalsocialisten die in de jaren dertig van de vorige eeuw aan de macht kwamen. Zo liet de Gauleiter van Thüringen het kruis op de toren van het slot vervangen door een hakenkruis. Dat werd niet alleen de bevolking maar ook de regering in Berlijn te gek, zodat het na enkele maanden weer gedemonteerd werd.

Vooraf in de beginjaren van de DDR werden op deze plek nog veel bijeenkomsten georganiseerd voor burgers van beide Duitslanden en gold de Wartburg als het symbool van de Duitse eenheid. Na de bouw van de muur en het IJzeren Gordijn werd de Wartburg voor vele Duitsers onbereikbaar. Pas na de Wende kon men weer kennis nemen van dit historische fenomeen.

John Tolsma

Lit. D.Heinrich –Sagenumwogen und geschichtsträchtig, 950 Jahre Wartburg in DBZ nr 10, 28042017

Adviescommissie voor liquidatie van postzegelbezit

Deze commissie is ingesteld om de nabestaanden van onze leden belangeloos te adviseren bij de evt. verkoop van een verzameling na het overlijden van de eigenaar. Omdat vaak onduidelijk is tot wie u zich in een dergelijk geval moet richten, adviseert het bestuur u in de verzameling een briefje te leggen waarop naam en adres van één van de leden van deze commissie is vermeld:

J.H. Kramer, Acacialaan 44, 9741 KZ Groningen,
tel. 050-5712929,

A. Weening, Jadestraat 78, 9743 HH Groningen,
tel. 050-3182771.

H. R. Reus, J.Wilsstraat 32, 9731 MS Groningen,
tel. 050-5411740

De erven weten dan tot wie zij zich om hulp kunnen wenden.

Postzegels verzamelen
een hobby
voor alle leeftijden

Rietdijk

A° 1919

Postzegel- en Muntveilingen

- Een betrouwbare taxatie van uw verzameling?
- Een hoge opbrengst via een internationale veiling?
- Een gedegen en correcte afwikkeling van uw levenswerk?

Laat **Rietdijk** uw partner zijn!

In **april** en **november** telkens een grote postzegelveiling en in **juni** en **december** telkens een grote muntenveiling.

Wij zijn doorlopend op zoek naar **postzegels** en **munten**!

Voor **grote** inzendingen komen wij graag naar u toe!

Bel: **070-364 79 57**

of mail: **info@rietdijkveilingen.nl**

Adres Noordeinde 41 (schuin t.o. paleis)
2514 GC 's-Gravenhage

Telefoon **070-364 79 57** (postzegelveiling)
070-364 78 31 (muntveiling)

Fax 070-363 28 93

Internet www.rietdijkveilingen.nl

E-mail info@rietdijkveilingen.nl

Schleswig, één van de gebieden van het Duitse Rijk

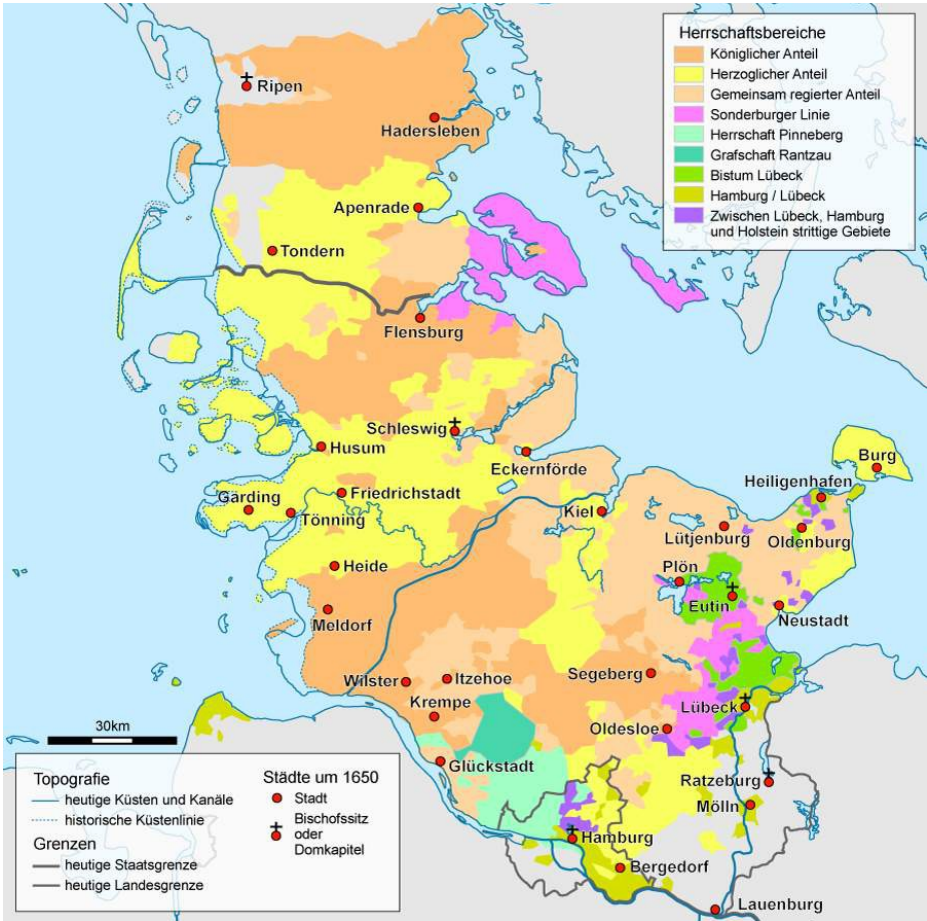
Af en toe krijgt de redactie van de Grunopst de vraag: Hoe komen jullie steeds weer aan artikelen die zowel op het gebied van actuele gebeurtenissen en/of geschiedenis de moeite van het bestuderen waard zijn en waar filatelistisch ook mooi materiaal van beschikbaar is? Als redacteurs hebben John Tolsma en ondergetekende wekelijks contact. De meeste woensdagen zitten we een groot gedeelte van de dag in één van de bovenkamers van het centrum waar ook de computers enz. staan. Daar vindt ook altijd overleg plaats over wat we hebben gelezen of wat actueel is om een artikel over te schrijven. Maar de redactie staat steeds open voor suggesties van de leden want ook zij kunnen interessante onderwerpen aandragen. Meer dan eens komt het voor dat een lid een bijzonder poststuk of iets dergelijks heeft maar er zelf liever geen artikel over schrijft. De redactie maakt dan dankbaar gebruik van het aangeboden om een artikel over dat onderwerp te maken en zondig uit te zoeken of meer materiaal beschikbaar is met betrekking tot het onderwerp. Zo kreeg ik onlangs het verzoek van onze voorzitter, Jaap Kramer, of ik in de geschiedenis van *Schleswig* wilde duiken. Ik heb direct gezegd: leuk onderwerp, dat wil ik zeker doen.

Als we het hebben over *Schleswig*, hebben we het postaal gezien het over *Noordschleswig*, gelegen in de Duitse deelstaat *Schleswig-Holstein*. Deze deelstaat heeft als één van de voormalige Duitse Staten postzegels uitgegeven tussen 15 november 1850 en 23 augustus 1866. Vanaf 1 januari 1868 viel dit gebied postaal gezien onder het zogeheten *Norddeutsches Postbezirk*.

Sleeswijk-Holstein grenst in het noorden aan Denemarken. Het grenst verder in het westen aan de Noordzee, in het oosten aan de Oostzee en Mecklenburg-Vorpommern en in het zuiden aan Hamburg en Nedersaksen.

Uit opgravingen is gebleken dat *Sleeswijk* en *Holstein* al vanaf het begin van onze jaartelling bewoonde gebieden zijn. In de elfde eeuw komen we voor het eerst de naam *Schleswig* tegen. Tot 1864 was het de hoofdstad van het *Hertogdom Sleeswijk* dat toen tot Denemarken behoorde. Bij één van de vele grenswijzigingen die de geschiedenis in Europa kent, werd de stad gevoegd bij het Koninkrijk Pruisen. In 1868 werd de stad de hoofdstad van de provincie *Sleeswijk-Holstein*. Dit bleef zo totdat in 1946 Kiel de hoofdstad van de na de Tweede Wereldoorlog nieuw geconstituteerde Duitse deelstaat *Sleeswijk-Holstein* werd.

In het jaar 1460 kwam het gebied onder Deens bestuur met als vorst Christiaan I van Denemarken. Na verschillende keren te zijn verdeeld onder steeds weer wisselende besturen werd het gebied in 1773 opnieuw bij Denemarken

Geografische ligging van Schleswig en Holstein in 1650

gevoegd. *Sleeswijk* was oorspronkelijk vrijwel geheel Deenstalig, dit in tegenstelling tot *Holstein* dat voornamelijk Duits was. In 1815 werd *Holstein* lid van de Duitse Bond. Hierdoor ontstond er een conflict tussen Denemarken en Duitsland over de status van beide hertogdommen. Na de *Pruisisch-Oostenrijkse Oorlog* van 1866 werd tijdens de *Vrede van Praag* op 23 augustus 1866 bepaald dat de beide hertogdommen *Sleeswijk* en *Holstein* toekwamen aan Pruisen en voortaan één deelgebied zouden vormen: *Sleeswijk-Holstein*. Op 1 juli 1876 werd dit gebied uitgebreid met het hertogdom Lauenberg.

Hier bleef het echter niet bij. Bij het *Verdrag van Versailles* in 1920 werd Noord-Sleeswijk na een referendum opnieuw aan Denemarken afgestaan. Op 1 april 1937 werd het gebied op grond van de *Groot-Hamburg Wet* uitgebreid

met het voormalige vorstendom Lübeck en de Vrije Hanzestad Lübeck in ruil voor het afstaan van Altona aan Hamburg.

Geografische ligging van Schleswig en Holstein na de oorlog in 1866

Na de Tweede Wereldoorlog werd een klein deel van *Sleeswijk-Holstein* ten oosten van Ratzeburg bij Mecklenburg ingedeeld en de provincie zelf werd een deel van de Britse bezettingszone. In 1946 werd uit het resterende gebied

de deelstaat *Sleeswijk-Holstein* in het leven geroepen, die in 1949 bij de Bondsrepubliek Duitsland werd gevoegd

Talen

Er zijn vier officiële talen in Sleeswijk-Holstein: Duits: *Schleswig-Holstein*, Nedersaksisch: *Sleswig-Holsteen*, Noord-Fries (*Friisk*): *Slaswik-Holstiinj* en Deens: *Slesvig-Holsten*. Het Nedersaksisch geldt als streektaal, het Deens en Noord-Fries als minderheidstalen. Verder wordt ook nog Zuid-Juts (Sønderjysk) gesproken, een variant van het Deens. Ten slotte is er een handjevol mensen in en rond Flensburg dat Petuh spreekt, een mengtaal met elementen van Hoogduits, Nedersaksisch, Deens en Sønderjysk.

Postzegels

Zoals al in het begin vermeld, de deelstaat Schleswig-Holstein heeft als één van de voormalige Duitse Staten postzegels uitgegeven tussen 15 november 1850 en 23 augustus 1866. Vanaf 1 januari 1868 viel dit gebied postaal gezien onder het zogeheten *Norddeutsches Postbezirk*.

Enkele zegels van Schleswig-Holstein, uitgegeven tussen 1864 en 1866

Daarnaast heeft Schleswig, in de Michel-catalogus ook wel aangeduid als Nordschleswig, in 1920 enkele series postzegels uitgegeven. De eerste emissie omvat 14 zegels. Deze serie herkennen we naast de naam Schleswig aan de extra vermelding *Plebiscit*. Een plebisciet is een volksraadpleging ofwel referendum op initiatief van de overheid. De volksraadpleging in Sleeswijk in 1920 was een referendum waarbij de bevolking van het oorspronkelijke hertogdom Sleeswijk zich kon uitspreken voor aansluiting bij Denemarken. Het noordelijke deel koos voor aansluiting bij Denemarken en het zuidelijke voor Duitsland.

Enkele zegels uit de emissie van 1920

Enkele zegels afgestempeld resp. te Sonderberg, Apenrade en Flensburg

Vervolgens werd in dat zelfde jaar deze serie opnieuw uitgegeven maar dan met de opdruk **1. ZONE**.

Enkele zegels met de opdruk 1 ZONE

Vervolgens werd in 1920 ook nog een serie Dienstzegels uitgegeven, te weten de opdruk C.I.S. (Commission Internationale Schleswig) op de eerste emissie, Deze serie was uitsluitend bestemd voor alle dienstpost.

Zegels met de opdruk C.I.S. (Commission Internationale Schleswig)

Naast deze zegels zijn ook in Denemarken postzegels, onder andere in 1920, uitgegeven gewijd aan Schleswig.

Deense propagandazegels m.b.t. Schleswig

Deense zegels m.b.t. Schleswig

Gerrit van der Molen

Lit.: diverse artikelen uit Wikipedia
zegels uit eigen verzameling

Activiteiten in de regio

10 febr. 09.30 – 15.00 u

Stadskanaal, gebouw De Eendracht,
Poststraat 32

3 mrt. 09.30- 15.00 u

Drachten, wijkcentrum De Utwyk,
Oude Ambacht 116

10 mrt. 09.30- 15.00 u

Winschoten, speeltuingebouw Bovenburen,
Tromplaan 86, 0597-421497

17 mrt. 09.30- 14.30 u

Heerenveen, Dorpshuis Rottum,
Binnendijk 22

POLICIE.

No. 44A.

De Commissaris van Politie, te *Arnhem*, inviteert de Heeren Officiëren van Justitie en alle Ambtenaren der Regterlijke Politie, te doen rechercheren de onderstaande, dezen nacht vermiste, Koe, dezelve, benevens den verdachten houder, te arresteren en in verzekerde bewa- ring te houden ter zijner dispositie.

ARNHEM, den 27. Julij 1827.

De Commissaris van Politie,

Lijnen Partel.

Eene jonge fraaije blaauwe schimmele Koe, met fraaije kleine Horens, zwaar in het Vleesch, dragende het derde Kalf, hetgeen over 3 à 4 weken voldragen zoude zijn.

Verzoeke mede naauwkeurig de Huiden bij de Leerlooijers en Huidenkoopers te doen nazien.

De klucht van de koe

De dichter Gerbrand Adriaenszoon Bredero schreef in de 17e eeuw een vermakelijk toneelstukje genaamd "De klucht van de koe" waarin een zwerver een koe steelt maar deze door zijn eigen onhandigheid ook weer kwijt raakt. Daaraan moest ik denken toen ik tussen mijn verzameling voorfilatelie een brief vond van de commissaris van politie in Arnhem uit 1827. Hij roept de officieren van justitie en alle politieambtenaren op onderzoek te doen naar een vermiste koe, die mogelijk is gestolen. Toen was het politieapparaat daar nog toe in staat.

Het mooiste is de omschrijving van het vermiste dier: "Eene jonge fraaije blaauwe schimmele (zwartbonte) Koe, met fraaije Horens, zwaar in het Vleesch, dragende het derde Kalf, hetgeen over 3 à 4 weken voldragen zoude zijn."

Kennelijk zijn de politieagenten in de 19e eeuw grote kenners van het rundvee als ze op basis van deze gegevens de koe kunnen terugvinden. Ik zie dat de leden van onze Nationale Politie nog niet doen. Bovendien hoe zouden die deze gegevens kunnen invoeren op hun pc of i-phoon? De boer die dit nu zou overkomen, zou aangifte moeten doen via de website van de politie. Ziet u het al voor u?

Maar deze commissaris van politie was nu ook weer niet zo naïef, getuige de laatste regel: "Verzoeken naauwkeurig de Huiden bij de Leerlooiers en Huidenkoopers te doen nazien." Het lijkt me lastig een zwartbonte huid als corpus delicti in beslag te nemen op basis van deze gegevens. Het valt me nog mee dat de commissaris geen onderzoek laat uitvoeren bij de slagers want daar zal de koe "zwaar in het Vleesch" wel terecht zijn gekomen.

Kortom: het is leuk om oude brieven te lezen en de politie had en heeft een zware taak.

John Tolsma

POSTZEGELVEILING 'LEOPARDI'

Postbus 176
7440 AD NIJVERDAL
Kantooradres:
Rijssensestraat 203B
7441 AD NIJVERDAL
TELEFOON: 0548-855855
E-MAIL: info@leopardi.nl

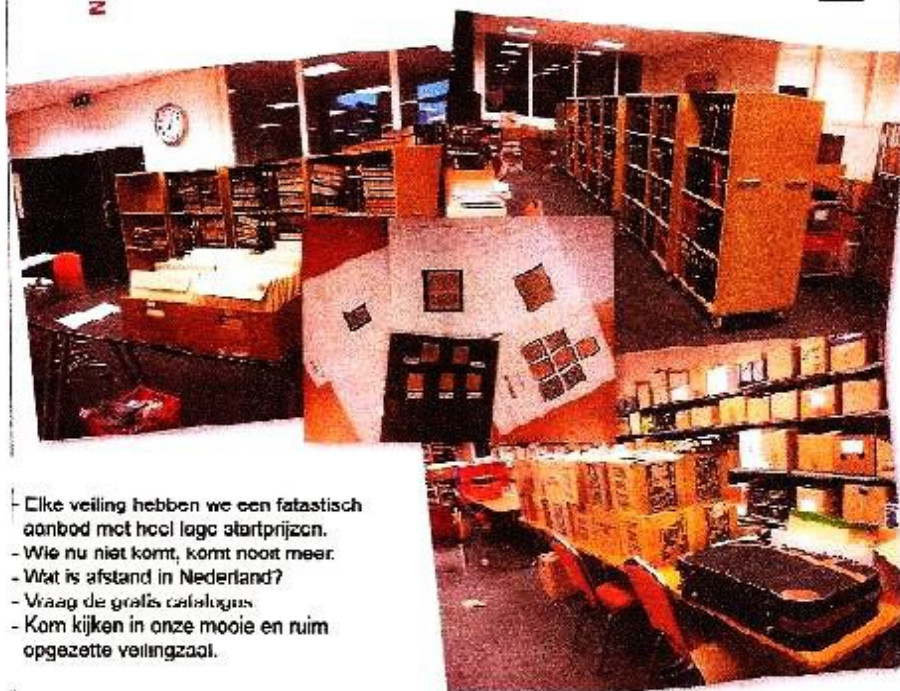
Elke twee maanden een grote veiling
in onze EIGEN VEILINGZAAL
Rijssensestraat 203B te Nijverdal

Nu ook op internet: www.leopardi.nl

- **KIJKDAGEN:** Maandag tot en met vrijdag van 10.00 tot 16.00 uur.
Zaterdag van 08.30 tot 12.30 uur.
- **VEILING:** Zaterdag van 11.00 tot 12.30 de z.g. "kleine kavels"
en vanaf 13.30 uur de verzamelingen, partijen en dozen.
- Vraag de **GRATIS CATALOGUS!**

Tevens renteloze voorschotten op grotere collecties.

W.V. Leopardi, filatelisch makelaar en beëdigd taxateur.

- Elke veiling hebben we een fatasisch aanbod met heel lage startprijzen.
- Wie nu niet komt, komt nooit meer.
- Wat is afstand in Nederland?
- Vraag de gratis catalogus
- Kom kijken in onze mooie en ruim opgezette veilingzaal.

CORINPHILA VEILINGEN

PARTNER IN THE GLOBAL PHILATELIC NETWORK

Voorfilatelie

Postzegels

Poststukken

Prentbriefkaarten

Munten/penningen

Waardepapieren

UW VERZAMELING IN VERTROUWDE HANDEN
BEL OF E-MAIL ONS VOOR EEN VRIJBLIJVENDE TAXATIE OF ADVIES

Mortelmolen 3 · 1185 XV Amstelveen
Tel. 020 - 624 97 40 · info@corinphila.nl

WWW.CORINPHILA.NL